

Makói Független Újság

POLITIKAINAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Széchenyi tér 2. Telefonszám 124.

Szerkesztésért felelős:
ÖZV. DR. KISS PÁLÉ.

Alapította:

DR. KISS PÁL.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK HELYBEN:
Fél évre 7 korona | Egy óra 1 K 20

ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDÉKEN:
Fél évre 14 korona | Egy óra 2 K 40

Készülődés a király temetésére

Az új királyról. — Decemberben lesz a koronázás.

Károly király tegnap a több órahosszat foglalkozott a temetés szeriartásának tervezésével és több pontra nézve fentartotta magának a döntést. Végleges rendelkezéseket addig nem lehet tenni, amíg nem biztos hogy mely külföldi uralkodók jönnek a temetésre. Eddigelő csupán Vilmos császár tudatta, hogy a német szövetséges fejedelmek élén Bécsbe utazik. A semleges államok rendkívüli követeket és a szövetséges társak hadseregei előreláthatólag tiszti küldöttségeket küldenek a temetésre.

A főszeriartás-mesteri hivatal egész nap dolgozott a felravatolozás és a temetés szeriartásának kidolgozásán. Mivel az az első eszt, hogy alkotmányos uralkodót temessen Ausztriában, aki egyben Magyarország apostoli királya is, a spaycol szeriartási rendet, amej addigelő minden udvari alkalomra kielégítő volt, sok tekintetben ki kell egészíteni. Utoljára 1835-ben temettek Ausztriában Habsburg uralkodót, Ferdinánd császárt. Az akkori szeriartás ma nem alkalmazható, egészen új módokat kell megállapítani, amelyeknél magától értetődőleg az alkotmányos szempontoknak is kifejezésre kell jutniok.

Epen ezért a felravatolozás és a temetés ceremóniáinak terveit bemutatják gróf Tisza István magyar miniszterelnöknek is.

Emlékeztetés, hogy Erzsébet királyné temetésekor egyes kellemetlen incidensek történtek, amelyek a magyar közvéleményben sikeresedést keltettek és csak az akkori magyar kormány gyors és tapintatos közbelépése vetett véget további ellentéteknek. Akkor a ravatalon alkalmazott cimerek és a magyar méltóságok elhelyezése körül támadtak ellentétek. A sok nehéz kérdés ellenére még ma meg fogják állapítani a szeriartást s azután közhírré teszik. Annyi bizonyos, hogy az elhunyt uralkodó temetésekor a magyar spostoli király jellege a felravatolozáson és a temetésor a paritásnak megfelelőleg tökéle-

tesen kifejezésre fog jutni. A magyar törvényhozás tagjai természetesen röszet fognak venni a temetésen.

Testületileg fognak Bécsbe utazni, még pedig két nappal a temetés előt, a Bankgasséban lévő magyar miniszterium palotájában fognak gyűlékezni s onnan testületileg vonulnak a ravatalhoz, hogy letaggyék a koszerut a király sírjára.

A főrendiház és a képviselőház külön-külön konzoruzza meg a koporsót. Avután lesz az ünneplés gyűlézése a Burg plébánia templomában, amelyet valószínűleg Csaracoh János hercegr primás fog celebrálni a magyar-klérus segítségével. Mivel a Szent István templomban és a karuikusok kolostorában szűk a hely, a magyar törvényhozás két háznak tagjai nem valamennyien hanem küldöttség útján fognak megjelenni mind a két templomban.

A temetésnek végleges programja szerint a holttestet hetőn este tíz órakor a schönnbrunni kastélyból, a heiburgi plébánia templomába viszik, ahol felravatolozás. A menet a Marjahlillerstrasson a Burgringen és a külső Burg kapuá fog átvonulni. Az átszállítás az előt ceremóniák szerint folyik. A koporsót a heiburgi plébánia templomban közszemlére fogják tenni. A közönség nov. 28-án és 29-én d. o. 8 órától este 6-ig és nov. 30-án délelőt 8 órától déli 12 óráig tekintheti meg a ravatalt. A temetési ceremónia nagy gyűléspompa kifejtésével november 30-án délután 3 órakor lesz.

A imponáns menet már délután 2 órakor megindul a Hofburgból és a külső Burg platon, a Burg, Opern, Lárntner, Kolowrat, Kaiser Wilhelm, Stubenringon, az Aspern platon, a Franz Józseph rakparton, majd a Rotensturmstrassen át a Szent István templomba vonul, ahova körülbelül délután 3 órakor érkezik. Piff dr. bibornok, hercegek és nagy asszisztenciával végzi a beszent-

lést, mire a gyűlésmenet a Kárntnerstrassen és a Neumarkton át a Keguciuások templomába vonul, ahol a kapucinusok sírboltjában helyezik örök nyugalomra az elhunyt uralkodót.

Ortner tanár és Keral dr. még tegnap éjjel hozsálattak az elhalt király testének konzerválásához. Szentanuk beszéltek, hogy Keral dr. azt az orvosai funkcióit nemcsak megrendülve, de könnyes szemmel vége te. Ugyancsak szemtanuk szerint a király közvetlen családtagjaia közül különösen Pear Ede grótot rendítette meg súlyosan a király halála. Az öreg verérezredre, aki több mint egy emberöltőn át tartott ki hűségesson uralkodója mellett, áthatóan megtört és hosszasan keservesen sírt.

A király halottas szobáját tegnap délelőt kápolnává alakították át. Csupa virág az egész szoba. Délelőt tizenegy órakor Baltré gróf a béci új pápai nuncius szent misét mondott az elhunyt király egyszerű vaságya mellett egy od készített hordozható oltáron. Ugy feke ik az ágyon a halott uralkodó, mint tegnap, csak feje hajolt egy kissé előre, arconáai bétések, összekulcsolt kezében a feszület és az olvasó. Az oltár körül hat viaszgyertya ég, az oltáron egyszerű feszület.

A holttestet még nem öltöztették katonai egyenruhába. A fehér takaró nem látszik ki a sok virág alól. A főhercegasszonyok számarpáros bársony imaszámocokat a főhercegeknek és az udvari méltóságoknak karosszékeket hoztak a halottas szobába. Az apostoli nuncius tizenegy óra előt érkezett, egyenesen a halottas szobába ment letérdelt az ágy mellett, szentelt vízzel hiniette meg a holttestet, majd felkelt és részvétet fejezte ki az elhunyt uralkodó leányainak, Gisolla és Mária Valéria főhercegasszonyoknak.

Károly király proklamációjának hatása.

Bécs, November 23. Az a prok-

lamáció, amelyet Károly király és császár népeihez intézett, az első öntudatával párosult szeretetteljes, kegyes hangjéért mindenütt lelkes visszhangot keltett. A sajtó nagy elégtétellel üdvözli az új uralkodót, aki olyan korba pillantott előre, amelytől minden jót várhatunk. Ferenc József tapasztalatainak drága kincsei az ő utódjaiban elevenen fognak hatni.

Az új uralkodó gyönyörű hitvallást tett elődje hagyományainak tisztelbentartásáról. Impenálisan hat a monarchia erejének elpusztíthatatlanságában való hitte, a népei iránt megajlvánuló szeretete és az az elhatározása, hogy minden erejét kitűzött feladatainak teljesítésére fogja szentelni. Es az elhatározása biztosítja azt, hogy reményeink és vágyeink teljesülni fognak, hiszen a Habsburg országotokt afelől, hogast a palántát, amelyet Ferenc József ütetett, Károly király gon dozni fogja.

A proklamációnak nemcsak a külpolitikára, de a belpolitikára vonatkozó szavai is általános megelégedést keltenek. Olyan uralkodó jön, aki a mai koradalmat megérti, aki a mai korunkból való, modern uralkodó lesz.

Az új uralkodó neve.

A Neue Freie Presse hiteles forrásból értesül, hogy az új uralkodó mint Ausztria császársja az I. Károly nevet veszi föl. Magyarországon pedig mint IV. Károly fog uralkodni.

Károly királyról.

Károly királyhoz közelítő személyinél a következő információt kaptuk:

Károly királynak rengeteg a hivatalos teendője és a fiatal tetterős uralkodó szinte siettetli a dolgokat. Be sem várja a törvényben biztosított határidőt, hanem még ebben az évben, ugy lehet, karácsony előt megkoronáztatja magát.

— Est megirhatom, kegyelmes uram? — kérdeste a tudósító.

— Igen, — hangzott a válasz — megírhatjs, ebben az évben biztosan megtörténik a koronázás.

E után megkérdezte a tudósító, gyakran jön-e majd Budapestre az új uralkodó, várkastélyába.

— Hogyne, mindenesetre. Károly király sok időt fog Magyarországra tölteni.

— Bécsben fog lakni az uralkodó?

— Valószínűleg a Burgban, de hogy melyik részén, az teljesen a király akaratától függ. Elője tulajdonképpen Schönbrunnban lakott, csak ünnepélyes alkalommal ment a Burgba. Hogy a Burgnak ezen a szárnyán fog-e lakni Károly király, amelyet Ferenc Ferdinánd számára építettek, az még bi onyitalan.

A koronázás.

Politikai körökben élénk megbeszélés tárgya a koronázás. Az a vélemény, hogy bizonyos, igen komoly politikai okokból szükséges, hogy a koronázás mielőbb megtörténjen. Koronázás előtt ugyanis a király nem szentesíthet törvényt, miután pedig a büdsséprvizium december 31-én lejár, ha addig nem történne meg a koronázás, január 1-én törvényen kívüli állapot következne be, amit mindezekfelett meg kell előzni.

Bécs, nov. 23. Károly király koronázása december második felében, minden valószínűség szerint karácsony előtt fog megtörténni.

A királyi pár a Burgban

A Hofburg szerartástermét és a királyi pár lakosztályait most rendezték át, mert Károly király legközelebb beköltözik a Burgba. A beköltözés időpontja még nincs megállapítva.

Bécs, nov. 23. Károly király ma átköltözik a Hofburgba és ott fog állandóan lakni. Tíz év után tehát ismét a Hofburg lesz a király szállása. Ferenc József király orvosai tanácsára már régen átköltözött Schönbrunnba és csak ünnepi alkalmakkor látogatta meg a Hofburgot.

Nagy személyi változások az udvartartásnál.

As udvartartás körében nagy személyi változások lesznek. A legtöbb vezetőállásba új személyek kerülnek. Az erre vonatkozó intézkedéseket Károly király csak Ferenc József király temetése után teszi meg.

A közös kormány tagjait megérteitette állásainkban az új király.

A hivatalos lap mai száma legfelsőbb kérésre közli, amelyekben Károly király megerősíti állásainkban a közös kormány tagjait. A hivatalos lap közleményei így szólnak:

Ö császári és apostoli királyi Felsége a következő legfelsőbb kéréseket méltóztatott kiadni:

Kedves báró Burián!

A kormányzást a mai napon átvettem és megerősítem Önt Házasam és a külügyek miniszterének állásában.

Kelt Bécsben, 1916. nov. 21-én.

KÁROLY s. k.

Burián s. k.

Kedves báró Burián!

A kormányzást a mai napon átvettem és megerősítem Önt közös pénzügyminisztériumom ideiglenes vezetőjének állásában, valamint Bosznia és Hercegovina ügyének legfőbb központi vezetőségében.

Egyezzersmind megbízom Önt, hogy a Népselmhez intézetti idszárt proklamációt közhírré tegye.

Kelt Bécsben, 1916. nov. 21-én.

KÁROLY s. k.

Burián s. k.

A hadügyminisztérium tisztikárának esküje.

A Fremdenblatt közli, hogy a hadügyminisztérium tisztikara ma délelőtt fog fölisküdni az új királynak. Ugyanezen időben a csapatok dobpergés és trombitaszó nélkül kivonulnak.

A hadsereg gyászja.

A gyász idejére a hadsereg tagjainak betiltották a színházak, hangversenyek és mulatóhelyek látogatását.

Berchtold grófra nagy szerep vár.

Berchtold Lipót gróf volt külügyminiszternek, az új király főudvarmesterének rendkívül szerep fog jutni a monarchia politikai ügyének vezetésében.

Gyászolnak a

szövetséges hadseregeket.

Károly király hadparancsa a katonákhoz.

A katonai Rendeleti Közlöny november 23-iki számában ö császári és királyi felségének a következő legfelsőbb hadi és hajóhad parancsát közli:

Hadi és hajóhadparancs.

Katonák! Legfelsőbb Hadiratok, az én fenköt dádun bátyám Előző Ferenc József császár és király, aki benneteket, atyáitokat és nagyatyáitokat évtizedeken át szeretettel és hűséggel vezetett, aki atyailag viselte gondolatok, istenhez költözött. Az istenben megboldogult felséges ur, mint hű kötelesség teljesítés tündökös példaképpen, a végső megsemitésig szentelte bücsességét, egész lényét a Haza javának, amíg ereje el nem hagyta, gondolata nálatok, az ö szeretett katonáinál időzött.

Katonák! Éms titáni küzdelem kemény, de dicsőséges napjait eddig veletek éltem át. Amikor most, nagy idők közepe, immár mint legfelsőbb Hadur közületek, a ti soraitokból lépek harsdzett hűségés hadseregem és hajóhadam élére, rendfőletlenül bírom a mi esent jogainkban és győzelmeinkben, amelyet igazságos ügyök szolgálatában, hű szövetségünk-

kel egyetemben isten segítségével ki fogunk vinni. A magasatos elhunyt szelleme veletek lass. Ez fog benneteket hős harcokra serkenteni. Így adja meg a Mindenható, hogy elhunyt Hadurunk ravatalára helyeshessük a diadal koszoruját és ezzel viszonzozzuk hálánkat mind ama szeretetért és gondoskodásért, amely az ö nemes szívét hű haderőnkért szakadatlanul dobogtatta.

Kelt, Bécs november 23.

Károly s. k.

Budapestről telefonálja tudósítónk:

Öfelsége a király parancsára ma délelőtt a monarchia valamennyi katonai parancsnokságnak területén megtörtént a csapatok esküjének megújítása I. Károly Auztria császára és ugyan e néven Magyarország IV. apostoli királys nevére. Az ünnepélyes aktust valamennyi felekezet híveinek istentis telete előzte meg és azután a csapatok letették az esküt, miután a tisztek a csapatok nyelvén beszédet intéstek a katonákhoz. A tábournoki kar, a tisztek és a katonai tisztviselők is megújították esküjüket.

Károly király megkoronázása

Budapestre jön lakni az uralkodó

Budapestről telefonálja tudósítónk: A mai hivatalos lap élén a következő királyi kéziratot közli:

Kedves gróf Tisza!

Attól a szándéktól indítva, hogy Magamat Magyarország és Bosznia-Hercegovina, valamint Dalmácia királyává mielőbb megkoronáztassam, utasítom Önt, hogy az országgyűléssel érintkezésbe lépve az idevágó javaslatait terjessze elő. Károly s. k., Tisza s. k.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Egyik fővárosi esti lap arról értesül, hogy a király koronázása december 7-én lesz

Budapesten.

Bécsből telefonálja tudósítónk: A Neue Freie Presse a magyar kormányhoz közel álló helyről arról értesül, hogy az új uralkodónak az a szándéka, hogy még ez év folyamán Magyarország királyává koronáztassa meg magát. A koronázás még december hónap első felében lesz. Az udvarhoz közel álló köökben úgy tudják, hogy az új királynak az a szándéka, hogy a jövőben az év egy részét a magyar fővárosban töltsé és székhelyt Budapestre helyezze.

NAPI HIREK

Jelentsük be a gabonakészleteket.

Még csak rövid idő választ el bennünket, midőn a buzaárak négy, a rozs ára három koronával csökken. A nyáron kiadott gabonarendelet így intézkedik december elsejére. Ez a nevezetes dátum legyen emlékeztető a gazdáknak, akik gabonakészletüket a feleslegüket bármikor eddig be nem jelentették. Már most ki vannak ugyan téve károsodásnak, mert a pénzügyörtség bármikor nyomozást tarthat náluk és feljelentheti őket, a készleteket pedig elviheti. A gazda tehát mindaddig, míg a pénzügyör meg nem jelenik nála, önként bejelenteni feleslegét, anélkül, hogy bün-

tető következményeket vonna maga után. Most ugyan már 5 koronát levonnak a maximális árból, ámde a gazda még mindig előnyösebb helyzetben van, mint akinél kinyomozzák az elrejtett felesleget, vagy aki december elseje után jelenti be. Mert december elseje után az alapár a buzánál 4 koronával, rozsnál 3 koronával csökken, ezen az alapárból vonják le az 5 koronát. Így hát 9 és 8 kor. veszteséget jelent a levonás. Ez okon a gazdák jól felfogott érdekében áll, hogy bejelentsék a feleslegüket.

— Jótékonyág. Fleiszig Samuel makói lakos, Deio Mór né koszorumeqváltása címén 5 koronát adományozott a háboruban megvakult katonák javára.

— Fegyházra ítelt vasutas. Kiss Antal vonatfékező volt az Acsev. nál. Háborús tekintettel az útlevezetőség jegyvizsgálói teendőikkel bista meg és így teljesítetett szolgálatot ápr. 25-én a Mezőhegyes és Szeged közötti vonaton. Ezzel utasított Molnár Elemér szegedi kerületi bíró is családjával. Két lakattal lezárt utazókosarát személypodgyásként adta fel, a melyet a podgyáskocsiban helyeztek el, amelybe is utasok szorultak. Miker Molnár Elemér kiváltotta a podgyászt és cithon felnyitotta, meglepetve vette észre, hogy női ruhásművek hiányzanak, pedig a lakatok épek a kosáron. Azonnal a rendőrségre ment, a mely rögtön megindította a nyomozást és alig félóra múlva valott a tolvaj. A podgyászfülkében zárás helyen egy kendőbe kötve találták meg az ellopott pár száz korona értékű női ruhákat és a-on kívül más tárgyat is. Kiss Antal beismerie, hogy hamiskulcsal kinyitotta az utazókosarokat, ezenkívül még egy kosarat is megdézsmált és a lopott holmikat összekötve, zár alá tette a podgyászfülkében. Ma tárgyalta a törvényszék ezt a bűnügyet és Kiss Antalt 2 évi fegyházbüntetésre ítélte. Az ítélet nem jogerős.

— Anyakönyvi hírek. Házaságot kötöttek: Szalontai István Baranyi Juliánával, Nagy Sámuel Jenel Lidiával. Elhaltak: Özv. Berg Hermáné, Klein Róza 74 éves, Deutsch Mórné Deutsch Flóra 51 éves, Kántor Rozália 77 éves, Özv. Józ Péterné Csáki Juliánna 80 éves. Özv. Kristó Mihályné Dégi Teréz 84 éves.

— Éva. Az Uránia mai előadása pompás drámával kedveskedik a látogató közönségnek. Egy szegény leány türeményes karrierjét látjuk előttünk meglevenedni, akit az életben annyi baj és szenvedés ér. Sok nő fog az ön-maga életére ráismerni ebben a kitűnő drámban. A nagyszerű műsor többi számai is igen kitűnők.

Tarhonyakészítő munkások

felvételre jelentkezzenek holnap vasárnap d. u. 3 órákor

Elhardt tarhonyagyárban

Kiadó hagymaföldek közel a városhoz

Itt az Miksánál.

Bukarest komoly veszélyben.

Bukaresti jelentések szerint az oláh hadseregnek a Zsil völgyében szenvedett súlyos veresége és különösen Krajova elfoglalása Bukarestben határtalan ijedelmet keltett. A kormány sokáig visszatartotta ezeknek a vereségeknek hírét, de végre is be kellett azokat vallani. A központiak sikereinek hírére a lakosság újra tömegesen hagyja el az oláh fővárost.

Londoni jelentések szerint Bukarestet komolyan veszélyeztetettnek tartják. A lapok a legnagyobb aggodalommal írják Románia helyzetéről és annak a félelemnek adnak kifejezést, hogy a gabonában rendkívül gazdag oláh síkság nemsokára az ellenség kezére kerül.

Személypodgyász veszedelmek.

Az utazás ugyancsak megnehézedett az utóbbi időkben. Tolongva, szorongva, egymás oében ülve, vagy iyukszemén állva utazik a ma embere. Óvatosan fogalmazott, hivatalos jellegűnek látszó tanácsok bukkannak fel olykor, hogy csak az szálljon vonatra, akinek halaszthatatlanul sűrűs a dolga, de az ilyen tanács épp olyan, ártatlan kegyes marad, mint a körösi szentelt víz.

Szórakozásból kevés ember teszi ki magát kényelme'lenségnek, aki megy valamerre, az leginkább csak sürgős dologban megy. Ellenben a béke leglomhább napjaiban sem vittek magukkal az emberek akkora és annyi podgyászt, mint a legutóbbi hónapokban. Az egyik koffer a kupé háló-ját foglalta el, a másik helyet keresett a folyosón, a harmadik mint személypodgyász a paklikocsiba került.

Nem vagyunk fináncok, hogy kutatgassuk ennek a rendkívüli jelenségnek az okát, de aligha tévedünk, ha vonatkozásba hozzuk azzal a kormányrendelettel, melyet ma közöl a hivatalos lap s amely Kürthy báró hamar népszerű-

vé vált rokonszenves egyéniségének kezemunkáját sajáteti. Nem lesz szabad ezentul gabonaneműeket, lisztet, liszttermékeket, s azokat ipari feldolgozásukban (például tarhonyát) személypodgyászbau szállítani.

A tifa om önmagában véve annyit érne, mint sok más társa.

Hogy valami szabad-e? vagy tilos? azzal a jó nép keveset törődik. De ez a rendelet tovább megy a többinél, mert a podgyászokat a vasúti és hajózási forgalomban megfogják majd ezentul mindig vizsgálni.

REGÉNY.

Égy világhírű regény.

(1823)

130. fejezet.

Ibrahim.

Romlaky mindenképp a bank pénztárába ment.

— Uraim, mondá fennhangon. Itt van kétszáz ezer lira csupa ezresekben. Ezt azon frissiben teszem ide, ahogy Olaszországban kaptam. Váltásba nekem fele részben francia papírpénzre, fele részben pedig aranyokra. Ma az aranyokkal akarok játszani.

A bankpénztárnok készséggel teljesítette kívánságát. Nyilván arra számított, hogy a pénzek

nagyobb része úgy is vissza fog kerülni a bankba.

Romlaky vakmerően játszott. Ezer, tízezer, huszezer! Ilyen tételekkel dobálódott.

Hol nyert, hol vesztett! Ha egy huszezezer megnyert, mindjárt rá egy negyvenezezer elvesztett. Mindenki várta, mikor fog már neki bőszülni egy százeszes tételnek?

Ámde Romlaky ettől ma tartózkodott! A szerencse járása nem volt állhatatos s ő maga mondta, hogy ma nem lehet ilyesmit kockáztatni. Talán majd holnap?

Összes vesztesége a mai napon huszezer frank volt! Erre ő maga is csak annyit mondott: esigavér! A bank ezzel természetesen nem volt megelégedve, miután a derék igazgatók arra számítottak, hogy Romlaky a nagy örökség következtében könyvelemű és vakmerő lesz s esetleg kockáztatni fogja az egész kétszáz ezer lirát. Románységükben csalódtak.

A következő napok egyikén az orosz nagyhadvezér ismét ellátogatott Ibrahim boljába, ki már ismerhette őt, de azért világított le nem tette volna eszükjét és fel nem állott volna a magas vendéget előrékanyen kiszolgálni.

A dolgának magyarázata az volt, hogy Ninette-nek a gyöngyfüzér végtelenül tetszett ugyan, de értesülvén, hogy Ibrahimnak igen szép gyémántjai is vannak, mindjárt harmadszorra gyémánt fűzalmakat kapott és a bőkezű herceg kénytelen volt ilyeneket is vásárolni, ha ismét derűtnek akarja látni a szép szüret arolt.

(Folyt. köv.)

Makói Urania Színház

Telefon száma: 181

Szombat, nov. 25-én,

Éva

Nagyhatású Nordisk dráma 3 felv.

HABORUS HIRADÓ

Előadások kezdete 6, és fél 9 órákor.

Katonák örmelettől felelő a jegy-jelét felelő, kivéve vasárnap este

